

Redovisning av ”*I stan utan min bil*” 2003

Bakgrund

Många länder och kommuner deltar i den europeiska satsningen ”*I stan utan min bil*” som genomförs årligen den 22 september. Den första manifestationen genomfördes i Frankrike 1998. År 2002 deltog ca 1800 städer i Europa, varav 48 i Sverige. Syftet med dagen är att lyfta fram den goda stadsmiljön, inte bara renare luft utan stadens kulturella och sociala värden. Dagen ger tillfälle att uppmuntra alternativ till ensamåkandet i bil, genom att lyfta fram kollektivtrafik, cykling, trafiksäkerhet, folkhälsofrågor med mera.

Målet för kampanjen

Det **långsiktiga målet** för kampanjen är att förändra människors rese-mönster till förmån för användning av alternativa transportsätt till bilen. Detta för att erhålla tätortsmiljöer med renare luft, mindre buller och med mindre intrång och barriäreffekter p.g.a. trafiken. För att nå detta mål är det viktigt att tänka långsiktigt när man genomför kampanjen och att denna knyts an till det strategiska arbete som rör hållbara transporter som utförs av kommunen och andra aktörer. Det **kortsiktiga målet** är att invånarna och de arbetsgivare/organisationer som de har anknytning till skall få kännedom om:

- ? vilka problem vägtrafiken orsakar
- ? vilka alternativ till bilen som finns inom kollektivtrafiken och för övrigt
- ? hållbara framtidssatsningar när det gäller kollektivtrafik, alternativa fordon mm
- ? pågående arbete i kommunerna för att förbättra trafikmiljön
- ? vad de själva kan bidra med för att förändra sitt rese-mönster och förbättra sin miljö

Lokala myndigheter kan ansluta sig till kampanjen genom att skriva på ett manifest. I manifestet åtar man sig att organisera dagen lokalt i enlighet med ett antal riktlinjer. Mallen för manifestet biläggs detta tjänsteutlåtande.

Gatu- och fastighetsnämnden beslutade den 27 maj 2003 att Stockholm stad deltar i den Europeiska bilfria dagen den 22 september 2003 men att gator inte stängs av i annan utsträckning än vad som sker vid liknande evenemang av typ, parader, idrottstävlingar med mera. ”*I stan utan min bil*” ska ses som ett pilotprojekt för Stockholm år 2003, inför en eventuell medverkan av staden i större satsningar kommande år.

Planering

Projekt *Samverkan för hållbart resande* fick i uppdrag av gatu- och fastighetskontoret att tillsammans med kontoret samordna, leda och administrera projekt ”*I stan utan min bil*” 2003. Gatu- och fastighetskontoret bekostade samordning av projektet under tiden 1 juni till och med 31 september.

Efter kontakter med trafikplanerare på gatu- och fastighetskontoret föreslogs en del av Götgatan, mellan tvärgatorna Svartensgatan och Högbergsgatan, som plats för aktiviteterna.

Tillstånd för trafikavstängningen samt markupplåtelse för platsen söktes hos Polis-myndigheten i Stockholms län.

Företagen på Götgatan, berörda av den planerade avstängningen, fick muntlig och skriftlig information om avstängningen samt om aktiviteterna. De flesta var mycket positiva till evenemanget.

Medverkande aktörer

En mängd aktörer kontaktades för ett eventuellt deltagande. De aktörer som valde att delta var:

- ? Miljöförvaltningen
- ? Gatu- och fastighetskontoret
- ? Stadsdelsförvaltningarna i innerstaden
- ? Naturvårdsverket
- ? NTF
- ? Vägverket
- ? Cykelfrämjandet
- ? Naturskyddsföreningen i Stockholms län
- ? Enhet för Preventiv Nutrition, PrevNut (Karolinska institutet)
- ? Statoil bilpool
- ? Stockholms bilpool
- ? Föreningen Fotgängarnas riksförbund
- ? Projekt *Hållbart Södermalm*, FMS (Forskningsgruppen för miljöstrategiska studier)
- ? Projekt *Samverkan för Hållbart resande* (kommuner och aktörer i Stockholms län)

SL valde att stödja projektet genom annonsering och medverkan av sin blåsorkester. Stadsbyggnadskontoret valde att inte delta i årets satsning.

Medverkande aktörer samlades den 18 augusti för att diskutera genomförande av projektet, aktiviteter under dagen med mera.

Avstängning

Del av Götgatan, det vill säga mellan tvärgatorna Svartensgatan och Högbergsgatan stängdes av för trafik måndagen den 22 september mellan kl. 07.00-21.00. Informationstält var inhyrda för dagen, de monterades upp vid kl. 08.00 och fanns på plast fram till kl. 19.00. En scen monterades mitt i stråket samt en ljudanläggning installerades. Banderoller hängdes upp (med hjälp av Fortums liftservice) för att markera det avstängda stråket. El fanns tillgängligt.

Aktiviteter

Aktörernas medverkan

Medverkande aktörer fanns på plats och informerades mellan kl. 10.00-18.00. Här följer några exempel på aktörernas aktiviteter:

- ? Miljöförvaltningen informerades bland annat om Stockholms miljöprogram i en egen utställningsvagn. Projekt *"Miljöbilar i Stockholm"* informerades och visade miljöbilar och el-mopeder med mera.
- ? NTF tillsammans med Naturskyddsföreningen och Vägverket visade bland annat en "utställningskalender" med olika förslag om hur trafiksäkerheten kan öka, hur cykelvägarna kan förbättras med mera. Det fanns även möjlighet för besökarna att komma med

ytterligare förslag. "Kalendern" är tänkt att tryckas upp lagom till december och delas ut som adventskalender.

- ? Projekt "Säker och lekvänlig skolväg", representerades av projektledare samt av elever från Norrmalm. De informerade om värdet av att utveckla trafiksäkra och upplevelserika skolvägar samt om projekt "Vandrande skolbuss" som innebär att föräldrarna ska promenera till och från skolan med sina barn i stället för att skjutsa dem med bil. Detta för att öka skolungdomars hälsa (motion), medvetenhet om miljöfrågor, förmåga att vistas i trafiken med mera.
- ? Statoil bilpool och Stockholms bilpool visade på fördelarna med att gå med i en bilpool. Besökarna kunde ta del bilpoolsbilarnas bokningssystem med mera.
- ? Klimat.nu (samarbetsprojekt mellan Studieförbundet, ABF, Svenska kyrkan, Naturskyddsföreningen med flera) bidrog med 1000 belöningspresenter (påsar med information om växthuseffekten, program om "I stan utan min bil", cykelreflex med mera). Funktionärer hjälpte till att dela ut påsarna till cyklister och kollektivresenärer vid Slussen och Medborgarplatsen under förmiddagen. Insatsen uppskattades.
- ? En tipspromenad arrangerades längs med det avstängda stråket med frågor om; växthuseffekten, cykling, trafiksäkerhet, folkhälsofrågor med mera. Första priset i tävlingen var en cykel. Ca 200 besökare deltog i tipspromenaden.
- ? Gat- och fastighetskontoret informerade om sin verksamhet bl.a. trafiken.nu, ????

Politikernas medverkan

Följande politiker bjöds in och medverkade: Vivianne Gunnarsson (mp), Hans Brattström (v), Roger Mogert (s), Ewa Samuelsson (kd). Även Sten Nordin (m) bjöds in men medverkade inte.

Moderator för utfrågningen var Mårten Wallberg, ordförande i Naturskyddsföreningen i Stockholms län. Temat under utfrågningen var "Hur vill politikerna i Stockholm utveckla alternativen till bilåkandet i Stockholm, det vill säga satsningar inom cykling, kollektivtrafik med mera".

Per Bolund (mp) fanns på plats i en soffa bredvid scenen och bjöd på kaffe och kaka för dem som ville diskutera trafik- och miljöfrågor med honom.

Upptredande

Följande uppträdande genomfördes:

- ? SL:s blåsorkester spelade vid flera tillfällen.
- ? Bröxkapellet (cykelmusikanter), cyklade och spelade trumpet och trombon.
- ? Medlemmar i *Cykelhistoriska föreningen* visade tidsenligt klädda äldre cyklar.
- ? Adolf Fredriks musikklass sjöng svenska och bulgariska visor.
- ? Styltgångaren "Clownen brinner" delade ut information om www.trafiken.nu.

Marknadsföring

Annonsering

I projektet fanns inga medel avsatta för att arbeta med större annonsatsningar. Projektet använde sig därför av stadens, stadsdelsförvaltningarnas och SL:s egna annonssidor i Metro samt i lokaltidningar för att informera om dagen.

Naturvårdsverket genomförde nationella annonskampanjer för att uppmärksamma ”*I stan utan min bil*”. Naturvårdsverket bidrog även med affischer som skickades ut till skolor, bibliotek, medborgarkontor med mera.

Miljöförvaltningen projekt ”*Miljöbilar i Stockholm*” genomförde kampanjer för miljöbilar vecka 38, de förde i det sammanhanget även fram information om ”*I stan utan min bil*”.

Tidningar kontaktades också inför den 22 september. Detta resulterade i artiklar publicerades i Metro, Stockholms City, Tidningen Södermalm, DN med flera tidningar veckan före evenemanget.

Uppmärksamhet i media

Många journalister fanns på plats under dagen. Aktiviteterna uppmärksammades i:

- ? Radio Stockholm
- ? TV4, lokalnyheter
- ? SVT, ABC
- ? DN
- ? Svd

Utvärdering

Besökare

Praktikanter hjälpte till att dela ut enkäter med frågor om hur besökarna uppfattade ”*I stan utan min bil*”. Ca 50 personer svarade på enkäten. Resultatet visade bland annat följande:

- ? 77% tycker att evenemanget ”*I stan utan min bil*” är ett mycket bra initiativ.
- ? 95 % anser att man ska genomföra ”*I stan utan min bil*” igen.
- ? 80% tycker att området avstängt för trafik borde vara större.

Aktörer

Medverkande aktörer var nöjda med evenemanget. Många ansåg att det var mycket positivt att Stockholm medverkade för första gången i ”*I stan utan min bil*” samt att organisationen av projektet fungerade bra. Synpunkter som framkom var:

- ? Valet av plats kan bli bättre genom att man väljer en plats där fler människor spontant passerar och där man inte blockerar cykelbanor, Götgatan är ett mycket trafikerat cykelstråk.
- ? SL och staden måste bli bättre på att visa fram alternativen, det vill säga kollektivtrafik och cykling.
- ? Projektet visar att Stockholm stad inte har satsat tillräckligt på mobilitetsfrågor, det vill säga att samordna alternativen, cykling, kollektivtrafik, bilpooler med mera samt att marknadsföra dem. I Göteborg har man kommit längre inom dessa frågor och då blir en kampanj som ”*I stan utan min bil*” ett mer självklart evenemang i ett större sammanhang.

- ? Skolor och företag bör engageras mer inför kommande satsning, till exempel genom att genomföra kampanjer.
- ? Avstängningen för projektet var för liten och detta gör att seriositeten i projektet inte blir så stor.
- ? Folkhälsofrågorna i projektet bör lyftas fram mer.
- ? Fler aktörer bör bjudas in nästa år, till exempel Länsstyrelsen, Stadsmuseet, Banverket med flera.

Slutsatser

Projekt ”*I stan utan min bil*” lyckades med att genomföra evenemanget i liten skala, vilket var uppdraget. Staden har också genom denna första satsning börjat att samverka med ett antal aktörer som ser fram emot en eventuell medverkan kommande år.

Inför kommande satsningar bör Stockholms stad förslagsvis först samla en arbetsgrupp inom staden med representanter från gatu -och fastighetskontoret, miljöförvaltningen, stadsbyggnadskontoret och stadsdelsförvaltningar. Detta för diskutera hur man vid kommande satsningar bäst lyfter fram stadens satsningar inom cykling, miljöbilar, planering av miljöanpassade transportsystem i exploateringsområden, kollektivtrafik och folkhälsofrågor med mera. Även SL bör finnas med i den föreslagna arbetsgruppen. Övriga aktörer bjuds in vid ett senare tillfälle. Planeringen av ett kommande evenemang bör också komma igång betydligt tidigare än i år, förslagsvis i början av 2004.

Insatserna under ”*I stan utan min bil*” bör också kopplas till de egna verksamheterna, till exempel till skolorna. Detta genom att genomföra till exempel ”*Promenera till skolan*”-kampanjer med mera. Även personalen på förvaltningarna kan involveras genom cykelkampanjer, hälsotest med mera.

Även företag kan involveras genom kampanjer för cykling, samåkning med mera för att förändra personalens resvanor.